

Datum vergadering: 15 april 2025
Datum B&W: 18 maart 2025
Zaaknummer: 2025-0002389

Portefeuillehouder: Marten Japenga
Auteur: Jannelies Pullen

Onderwerp:
Beleidsregels klimaatadaptatie

Voorgesteld besluit:

1. Beleidsnota klimaatadaptatie voor initiatieven vast te stellen.

Inleiding

Klimaatadaptatie is van cruciaal belang om onze gemeente weerbaar te maken tegen de gevolgen van klimaatverandering. De frequentie en intensiteit van hevige regenval, hittegolven en langdurige droogte nemen toe, en voor een laaggelegen gebied als Alblasterdam brengt dit aanzienlijke uitdagingen met zich mee. Het treffen van tijdige en adequate maatregelen is essentieel om de leefbaarheid en veiligheid in onze gemeente te waarborgen.

Eerder hebben we overwogen om een lokale adaptatiestrategie op te stellen. Bij nadere afweging is echter gebleken dat dit wellicht nog niet zou leiden tot uitvoering van daadwerkelijk klimaatadaptieve maatregelen. Daarom richten we ons op concrete actie, waarbij klimaatadaptatie centraal staat.

Om een klimaatadaptieve gemeente te worden, moet klimaatadaptatie ruimte krijgen in globaal drie domeinen:

1. Privéterrein – door bewoners en bedrijven te stimuleren en te motiveren maatregelen te nemen.
2. Openbare ruimte – door als gemeente zelf maatregelen toe te passen bij reconstructies, beheer en onderhoud.
3. Nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen – door regels mee te geven hoe initiatiefnemers klimaatadaptatie een plek moeten geven.

Met dit voorstel willen we invulling geven aan het derde aspect. Deze beleidsnota biedt een kader voor klimaatadaptatie binnen ruimtelijke ontwikkelingen. Door middel van een puntensysteem, gekoppeld aan regels voor initiatiefnemers, krijgen we meer sturingsmogelijkheden om klimaatadaptieve maatregelen te integreren in nieuwbouw- en renovatieprojecten. Het puntensysteem stelt duidelijke eisen, maar biedt ook flexibiliteit, zodat initiatiefnemers kunnen kiezen welke maatregelen het beste passen bij hun plannen.

In Nederland zijn steeds meer gemeenten actief bezig met het verankeren van klimaatadaptatie in beleid en ruimtelijke kaders. Er is echter nog geen breed gedragen model dat als beste praktijk geldt. Met dit voorstel creëren we een raamwerk om nieuwe initiatieven – zoals woningbouw en herontwikkelingen – te toetsen. Dit stelt ons in staat waardevolle praktijkervaring op te doen.

Deze beleidsnota is wat dat betreft geen eindpunt, maar juist een begin om steeds verder te ontwikkelen op beleid van klimaatadaptatie. Het markeert een belangrijke eerste stap in het realiseren van onze klimaatadaptieve ambities. 1,5 jaar na het vaststellen van dit voorstel willen we de uitwerking daarvan in de praktijk evalueren om vervolgens verbeteringen door te voeren en het puntensysteem verder te verfijnen. Met als belangrijke stap in de toekomst om dit systeem op te nemen als bindende regels in het omgevingsplan.

Met dit voorstel leggen we de basis voor een klimaatbestendige toekomst van Alblasserdam en geven we invulling aan onze verantwoordelijkheid voor de leefkwaliteit van huidige en toekomstige generaties.

Beoogd effect

Alblasserdam klimaatadaptiever maken door klimaatadaptatie een standaard onderdeel te maken bij nieuwe initiatieven.

Argumenten

1.1 Er zijn momenteel geen regels rondom klimaatadaptatie voor initiatiefnemers

Op dit moment zijn initiatiefnemers niet verplicht om rekening te houden met klimaatadaptatieve maatregelen in hun plannen. Hierdoor blijft de mate waarin klimaatadaptatie wordt meegenomen afhankelijk van hun eigen inzicht en bereidwilligheid. Door beleid op te stellen, zorgen we ervoor dat er structureel meer aandacht komt voor klimaatadaptatie in ruimtelijke ontwikkelingen. Elk beleidskader dat nu wordt geïntroduceerd, vormt een duidelijke toevoeging aan de huidige praktijk en stimuleert initiatiefnemers om stappen te zetten.

1.2 Het puntensysteem stimuleert klimaatadaptatie en biedt ruimte voor maatwerk

Het voorgestelde puntensysteem geeft initiatiefnemers handvatten in de vorm van concrete maatregelen en normen. Tegelijkertijd biedt het de flexibiliteit om binnen kaders te kiezen welke maatregelen het beste passen bij een specifiek project. In plaats van vaste normen, wordt er gestuurd op het behalen van een minimumaantal punten per thema en in totaal. Dit voorkomt een one-size-fits-all-benadering en maakt maatwerk mogelijk, wat de haalbaarheid en effectiviteit van de maatregelen ten goede komt.

1.3 Onze ambitie is om in 2050 volledig klimaatadaptief te zijn.

We hebben de ambitie om in 2050 een klimaatadaptieve gemeente te zijn, voorbereid op de gevolgen van klimaatverandering. Om deze langetermijndoelstelling te realiseren, moeten we nu al stappen zetten. Het voorgestelde beleid draagt bij aan deze ambitie door initiatiefnemers te stimuleren om direct maatregelen te nemen en zo onze voortgang richting 2050 te versnellen.

1.4 Het document is afgestemd met inhoudelijke experts en relevante afdelingen

Bij de totstandkoming van deze beleidsnota is nauw samengewerkt met inhoudelijke experts en verschillende gemeentelijke teams. Met de afdeling Ruimtelijke Ordening (RO) is afgestemd hoe dit beleid praktisch kan worden toegepast binnen de bestaande processen. Tegelijkertijd is met het team Buitendienst en Openbare Ruimte gekeken naar de inhoudelijke normen en de aansluiting op bestaande kaders, zoals de Leidraad Inrichting Openbare Ruimte (LIOR). Deze samenwerking waarborgt dat het beleid werkbaar en goed afgestemd is op de gemeentelijke praktijk.

1.5 De beleidsnota is een voorbereidende stap richting het omgevingsplan en biedt ruimte voor evaluatie

Deze beleidsnota vormt een belangrijke eerste stap richting het opnemen van klimaatadaptatie als bindende regelgeving in het omgevingsplan. Met dit beleid doen we praktijkervaring op en kunnen we evalueren hoe het puntensysteem in de praktijk werkt. Na een evaluatie over anderhalf jaar kunnen we aanpassingen doorvoeren waar nodig. Dit proces biedt waardevolle inzichten en zorgt ervoor dat het omgevingsplan uiteindelijk goed onderbouwd en effectief is.

Kanttekeningen

1.1 Het puntensysteem is nieuw en nog ongetest in de praktijk

Het voorgestelde puntensysteem wordt voor het eerst toegepast en er is geen garantie dat het direct perfect zal werken. Dit brengt het risico met zich mee dat bepaalde onderdelen niet effectief blijken te zijn of niet goed uitvoerbaar zijn voor initiatiefnemers. We beperken dit risico door het beleid na anderhalf jaar te evalueren. Op basis van de praktijkervaring kunnen we aanpassingen doorvoeren en het puntensysteem verbeteren. Het huidige voorstel biedt daarmee ook flexibiliteit om te leren en te optimaliseren.

1.2 De invoering van regels kan leiden tot weerstand bij initiatiefnemers

Nieuwe regels en eisen, zoals het behalen van punten voor klimaatadaptatie, kunnen door initiatiefnemers als belastend worden ervaren. Dit zou de bereidheid om te ontwikkelen negatief kunnen beïnvloeden. Het puntensysteem biedt initiatiefnemers juist keuzevrijheid om maatregelen af te stemmen op hun eigen situatie. Dit voorkomt een te rigide aanpak. Daarnaast zal de evaluatie inzicht geven in hoe initiatiefnemers de regels ervaren, zodat we eventuele knelpunten kunnen wegnemen.

1.3 Het beleid vraagt extra inzet en kennis bij toetsing van aanvragen

Het puntensysteem vereist dat de gemeente aanvragen beoordeelt op specifieke klimaatadaptieve maatregelen. Dit vraagt om extra inzet en kennis bij medewerkers, wat een belasting kan vormen voor de capaciteit van de organisatie. Dit risico wordt beperkt doordat het beleid is afgestemd met betrokken teams, zoals RO en Buitendienst, en de nodige kennis al in huis is. Bovendien zal de evaluatie na anderhalf jaar uitwijzen of de huidige werkwijze toereikend is of aanpassingen nodig heeft.

1.4 Het beleid is niet volledig dwingend zonder opname in het omgevingsplan

Aangezien het puntensysteem momenteel nog niet bindend is binnen het omgevingsplan, bestaat het risico dat initiatiefnemers minimale inspanningen leveren of om het beleid heen werken. Dit risico wordt beperkt doordat we het beleid al in een vroeg stadium toepassen en initiatiefnemers motiveren om maatregelen te nemen. De evaluatie en opgedane ervaring vormen daarnaast een waardevolle basis om het beleid op termijn als bindende regels in het omgevingsplan op te nemen.

Financiële informatie

Dit beleid heeft voor de gemeente geen directe financiële gevolgen.

Het toetsen van het format vraagt wel enige capaciteit. De verwachting is dat er een paar keer per maand getoetst moet worden, en kleinere plannen zullen vaker voorkomen dan grote plannen. Door het invulformat denken we dat de tijd die nodig is voor het beoordelen van een aanvraag, vrij beperkt zal blijven. Hierdoor is nu niet de verwachting dat er extra capaciteit voor nodig is. Ook dit zal onderdeel zijn van de evaluatie.

Vervolg

Een initiatiefnemer gebruikt dit beleid als hij/zij een initiatief heeft waarbij een wijziging of afwijking van het omgevingsplan nodig is. Wat doet de initiatiefnemer:

1. Beoordeelt de grootte van het initiatief en daarmee het minimum te halen punten.
2. Neemt de mogelijke maatregelen/normen per thema door.
3. Geeft de gekozen maatregelen een plek in de plannen.
4. Vult het puntenformat (bijlage A van de beleidsnota) in. Hierin geeft hij/zij aan welke maatregelen een plek hebben gekregen in het initiatief, hoeveel punten dit oplevert en waar de maatregel terug te vinden is in de plannen.
5. Denkt na over de samenhang met andere ruimtelijke thema's.
6. Dient het puntenformat tegelijk met andere documenten voor de aanvraag in.
7. Het puntenformat wordt beoordeelt door de duurzaamheidsadviseur. Als het onvoldoende is, kan de initiatiefnemer nog aanpassingen doen.
8. Als de aanvraag is goedgekeurd, dan kan de initiatiefnemer de gekozen maatregelen in de praktijk gaan uitvoeren.

Dit beleid in de toekomst:

Naar de toekomst toe, willen we dit gaan borgen als regels onder het omgevingsplan. Dan zijn de regels ook bindend in vergunningverlening. Wanneer dit verwerkt wordt, dan kijken we ook opnieuw naar wanneer het getoetst wordt. Ook is er voor die tijd een evaluatie van de inhoud.

Communicatie

Het beleid wordt officieel gepubliceerd via algemene bekendmakingen. Ook zal dit document te vinden zijn op de gemeentelijke website en op andere locaties waar initiatiefnemers informatie inwinnen over beleid en regelgeving.

Bijlagen

1. Beleidsnota klimaatadaptatie Alblasserdam

CONCEPT RAADSBESLUIT

De raad van de gemeente Alblasserdam;

B E S L U I T:

1. Beleidsnota klimaatadaptatie voor initiatieven vast te stellen.